

ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

The Potential of Community-Based Tourism Management of

Sri Sunthon Subdistrict, Thalang District, Phuket Province

ณัฐวี บูทอง¹ และชิตชนก อนันตมงคลกุล²

Natthawee Boothong¹ and Chidchanok Anantamongkolkul²

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ¹

อาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ²

มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ภูเก็ต^{1,2}

E-mail: natthaweeboothong@gmail.com¹, chidchanok.a@pkru.ac.th²

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยว และ (2) เพื่อประเมินความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยบริบทของงานวิจัย คือ พื้นที่ตำบลศรีสุนทร อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต จากการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่จำนวน 20 คน การดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2566 ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567 ผลการวิจัยประกอบด้วย (1) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวในตำบลศรีสุนทรมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม และสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชน มีระบบการขนส่งที่ให้บริการอย่างสม่ำเสมอ และเพียงพอ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนตำบลศรีสุนทรมีความสะดวกและปลอดภัย อย่างไรก็ตาม พบว่า ชุมชนตำบลศรีสุนทรมีบริการที่พักให้กับนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย (2) ผลการประเมินความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยใช้เกณฑ์การประเมินมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน 5 ด้าน พบว่า ชุมชนในตำบลศรีสุนทร 5 ชุมชน จากทั้งหมด 8 ชุมชนมีความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านที่ 3 การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนมีศักยภาพในภาพรวมในอยู่ระดับดีเยี่ยมทั้ง 5 หมู่บ้าน (ระดับ 4 คะแนน จากคะแนนเต็ม 4 คะแนน) และด้านที่ 1 การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวชุมชนมีระดับคะแนนในภาพรวมน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ผลการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนทุกภาคส่วน

คำสำคัญ: ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวโดยชุมชน องค์ประกอบของการท่องเที่ยว มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

This qualitative research aimed to (1) analyze the components of tourism and (2) assess the readiness to organize community-based tourism. The context of the research is Sri Sunthon Subdistrict, Thalang District, Phuket Province. From the analysis of in-depth interviews with 20 local stakeholders, the research was conducted from July 2023 to November 2024. The research results consisted of (1) the components of tourism in Sri Sunthon Subdistrict have both natural and cultural tourist attractions that reflect traditional life and can create tourism activities that are consistent with the community's identity. There is a transportation system that provides services consistently and sufficiently. The facilities in Sri Sunthon Subdistrict Community are convenient and safe. However, it was found that Sri Sunthon Subdistrict Community provides few accommodations for tourists. (2) The results of the assessment of readiness in organizing community tourism using the assessment criteria of community tourism standards in 5 areas found that 5 communities in Sri Sunthon Subdistrict out of 8 communities are ready to organize community tourism. Area 3: Conservation and Promotion of Community Culture has overall potential at an excellent level in all 5 villages (level 4 out of a full score of 4 points). Area 1: Community tourism management has the lowest overall score when compared to other areas. The results of this study are beneficial to agencies related to community tourism management in all sectors.

Keywords: Management potential, community based tourism, tourism components, community based tourism standard

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศโดยส่วนหนึ่งได้มุ่งเน้นการเร่งพัฒนาภาคการผลิตและบริการ โดยเป้าหมายหนึ่ง คือ การปรับเปลี่ยนภาคการท่องเที่ยวซึ่งเป็นภาคบริการที่สำคัญของไทยให้เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน บริการที่สอดคล้องกับทิศทางและแนวโน้มของตลาดยุคใหม่ โดยกำหนดเป้าหมายให้การท่องเที่ยวไทยให้มีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ซึ่งผู้ประกอบการและแหล่งท่องเที่ยวได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย และชุมชนท่องเที่ยวได้รับมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพิ่มขึ้น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2566)

การท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็ต้องกระตุ้นให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของนักท่องเที่ยวที่เข้ามา

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน นอกจากนี้ ยังต้องมีการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจในบทบาทของชุมชนท้องถิ่นต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (2562) ในส่วนของภาครัฐนั้น จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า มีการกำหนดแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนและสร้างสรรค์ เป้าหมายเพื่อเพิ่มศักยภาพและทักษะของทรัพยากรมนุษย์ในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืนตามแนวคิดการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานความพอเพียง อีกทั้งยกระดับการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีมาตรฐานคุณภาพภายใต้ขีดความสามารถการรองรับของชุมชน และเพื่อเพิ่มจำนวนเครือข่ายและความเข้มแข็งของเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มีเป้าหมายหนึ่ง คือ การกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำของประเทศผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต่างร่วมมือผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการพัฒนาแบรนด์ CBT Thailand ภายใต้แนวคิดท่องเที่ยววิถีไทย สุขใจวิถีชุมชน โดยคณะอนุกรรมการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อผลักดันให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นที่รู้จักและมีมาตรฐานไปในทางเดียวกัน ศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน (2562)

ตำบลศรีสุนทร อำเภอล่าง จังหวัดภูเก็ต เป็นตำบลหนึ่งที่ได้มีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ผ่านโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาสื่อสารทางการตลาดชุมชน สร้างสรรค์แบบครบวงจร รวมถึงโครงการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวชุมชนจังหวัดภูเก็ต ซึ่งผลการดำเนินโครงการต่าง ๆ ดังกล่าว พบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้สะท้อนความประทับใจเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน และทรัพยากรทางธรรมชาติของชุมชน ทำให้เป็นที่คาดหมายว่า ตำบลศรีสุนทร อำเภอล่าง จังหวัดภูเก็ต เป็นชุมชนที่มีศักยภาพในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสถานที่หนึ่งในจังหวัดภูเก็ต อีกทั้งแผนพัฒนาตำบลศรีสุนทรยังมีเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกชุมชนตำบลศรีสุนทร อำเภอล่าง จังหวัดภูเก็ต เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลศรีสุนทร
- 2) เพื่อประเมินความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ตำบลศรีสุนทร

การทบทวนวรรณกรรม

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

Tourism Western Australia (2008) กล่าวว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5 ประการประกอบด้วย

1. สิ่งดึงดูดใจ เช่น สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์

2. กิจกรรมสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรมต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น ๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย

3. การเข้าถึง สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวกสบาย เหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวพักผ่อนเพียงใดโดยพิจารณาจากระยะทาง จากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว

4. สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้ได้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด

5. ที่พัก ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักประเภทที่ต่างกันจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับที่ต่างกันด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนา ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการทรัพยากร ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่า สร้างสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่คุณภาพชีวิต ความสุขของคนในชุมชน นักท่องเที่ยว โดยมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 6 ด้าน พร้อมกัน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม การบริการและความปลอดภัย โดยมีชุมชนเป็นเจ้าของและมีส่วนในการจัดการ (พัฒนามาศ วงศ์พัฒนศิริ, 2563)

องค์ประกอบหลักของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีอยู่ 4 ด้าน กล่าวคือ 1) ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม 2) องค์กรชุมชน 3) การจัดการ 4) การเรียนรู้ ดังนี้

1. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และมีวิถีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

2. ด้านองค์กรชุมชน ชุมชนมีระบบสังคมที่เข้าใจกันมีปราชญ์ หรือผู้มีความรู้ และทักษะในเรื่องต่าง ๆ หลากหลาย ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

3. ด้านการจัดการ มีกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวมีองค์กรหรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชนโดยรวมได้ มีการกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมมีกองทุนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

4. ด้านการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่แตกต่างมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือนสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมทั้งในส่วน of ชาวบ้านและผู้มาเยือนด้านการเรียนรู้ลักษณะของกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างมีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชาวบ้านกับผู้มาเยือนสร้างจิตสำนึกเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งในส่วน of ชาวบ้านและผู้มาเยือน

อุมาพร แต่งเกลี้ยง (2565) กล่าวว่า ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมะนัง จังหวัดกระบี่ วัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาองค์ประกอบ

การจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ 2. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ โดยการวิจัยแบบผสมผสาน (Nixed method) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านเกาะกลาง ประกอบด้วย 1) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 3) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 5) ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว 6) ด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชน ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($X=4.65$) การจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอมือ จังหวัดกระบี่ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 และแนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนมีการเสนอแนวทาง 6 ด้าน คือ 1) การพัฒนาด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง การประชาสัมพันธ์และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 2) การพัฒนาด้านที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการของบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชนเพื่อให้ได้มาตรฐานที่พักแรมตามมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 3) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยการศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่มีบริบทใกล้เคียงกับชุมชนบ้านเกาะกลางซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและเป็นวัฒนธรรมของชาวมุสลิม 4) การพัฒนาด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมที่สร้างสรรค์ น่าสนใจรวมถึงการทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ 5) ด้านบริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว และ 6) การพัฒนาด้านความพร้อมและความรู้ความเข้าใจของชุมชนโดยการทำความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่

แนวคิดเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้มีการพัฒนาเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. กำหนดเกณฑ์ที่มีองค์ประกอบ 5 ด้านครอบคลุมทั้ง 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ดังนี้ เกณฑ์มาตรฐานการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการวางแผนดำเนินการ และประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน อพท. โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านบริหารจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน 9 เป้าประสงค์
- 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 4 เป้าประสงค์
- 3) ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 3 เป้าประสงค์
- 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 5 เป้าประสงค์
- 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 8 เป้าประสงค์

ซึ่งเป็นเป็นเกณฑ์สำหรับการประเมินความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ตำบลศรีสุนทรตามวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 2 เพื่อประเมินความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นคือ ตำบลศรีสุนทร อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก บริบทการศึกษาเรื่องนี้ คือ ตำบลศรีสุนทร อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต ซึ่งประกอบด้วย 8 ตำบล ดังนี้

- หมู่ที่ 1 บ้านลิพอนเขาล้าน
- หมู่ที่ 2 บ้านลิพอนบางกอก
- หมู่ที่ 3 บ้านท่าเรือ
- หมู่ที่ 4 บ้านบางโจ
- หมู่ที่ 5 บ้านลิพอนใต้
- หมู่ที่ 6 บ้านยา
- หมู่ที่ 7 บ้านมาหนัก
- หมู่ที่ 8 บ้านลิพอนหัวหาร

งานวิจัยนี้ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จากตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคธุรกิจ และภาคประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนตำบลศรีสุนทรจำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยมีกรอบแนวคิดจากองค์ประกอบการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ และเกณฑ์มาตรฐานศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) 5 ด้าน รวมทั้งสิ้น 28 เป้าประสงค์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก
2. รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยการสืบค้นข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเกณฑ์การประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยนำผลการสังเกต ผลการสัมภาษณ์ที่บันทึกการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผลการศึกษาและอภิปรายผลการศึกษา

การวิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลศรีสุนทร

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลศรีสุนทร อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต ตามแนวคิดขององค์ประกอบของการท่องเที่ยว 5 องค์ประกอบ ตามที่ได้ผลสำรวจพบว่า ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนในพื้นที่ตำบลศรีสุนทรสามารถทำได้ดีและมีการเข้าถึง เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนและชาวบ้านในชุมชนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนการท่องเที่ยวตำบลศรีสุนทรเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน จึงได้ผลสรุปแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) จากผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีธรรมชาติที่สวยงาม เป็นแหล่งที่สงบทางจิตใจ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมและวิถีชีวิตของท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น จิตรกรรมฝาผนังศาลเจ้าท่าเรือ เป็นต้น สถานที่ท่องเที่ยวประวัติศาสตร์วัฒนธรรมโบราณสถาน สิ่งก่อสร้างมีความสวยงามตามวัฒนธรรมไทย เช่น บ้านพระยาศิตสงคราม และวัดเทพวนาราม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักแนวคิดของปณณีย์ วิเศษสุนทรสกุล และคณะ (2563) และปวิศ ทวีกาญจน์ (2566) เกี่ยวกับ องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นำไปสู่หลักการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็น สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวด้านทรัพยากรท่องเที่ยว เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน ความสวยงามทางธรรมชาติ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปะขนบธรรมเนียมประเพณี ประติมากรรม หัตถกรรม วรรณกรรม วิถีชีวิต อาหาร ภาษา เป็นต้น

2. ด้านกิจกรรม (Activities) จากผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีการสร้างกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชนมีการนำเอกลักษณ์ของชุมชนที่เกิดจากทรัพยากรหรือวัฒนธรรมของชุมชนมาสร้างกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิจิตรา บุญแล และคณะ (2564) ศึกษาวิจัย จังหวัด จันทบุรี ความว่า กิจกรรมได้หลากหลาย เช่น การมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น รวมไปถึงการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น ร่วมงานประเพณี สืบสานวัฒนธรรม กิจกรรมชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ

3. ด้านการเข้าถึง (Accessibility) จากผลการวิจัยพบว่าด้านคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มแรกสภาพถนนมีมาตรฐาน สามารถรองรับยานพาหนะของนักท่องเที่ยวได้หลากหลายรูปแบบเส้นทางถนนเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยวมีความสะดวกและมีไฟส่องสว่าง มีระบบการขนส่งที่ให้บริการอย่างสม่ำเสมอและเพียงพอ เช่น รถประจำทาง รถสองแถว และจักรยานยนต์รับจ้างซึ่งสอดคล้องกับหลักแนวคิดของ เปรมฤดี ทองลา (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองบัว อำเภอมือง จังหวัด จันทบุรีพบว่าคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้บริการนักท่องเที่ยวเช่น รถรับส่งนักท่องเที่ยว ป้ายจราจรและป้ายสื่อความหมาย ที่พักของชุมชนหนองบัวโฮมสเตย์ ห้องน้ำบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) จากผลการวิจัยพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกภายในชุมชนตำบลศรีสุนทรมีความสะดวกและปลอดภัย เนื่องจากมีระบบสาธารณูปการ ซึ่งอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อย่างครบครัน อาทิเช่น โรงพยาบาลชุมชน น้ำ ไฟฟ้า หรือสถานีดำรง เป็นต้น และรวมไปถึงการอำนวยความสะดวก

สะดวกให้นักท่องเที่ยวตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับหลักแนวคิดของ ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร์, โอชัยญา บัวธรรม, และ ชัชชญา ยอดสุวรรณ (2559) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างครบครันและเพียงพอ เช่น ที่พักแรม ร้านอาหารและธุรกิจน้ำเที่ยว เป็นต้น

5. ด้านที่พัก (Accommodation) จากผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวภายในชุมชนตำบลศรีสุนทรมีบริการที่พักให้กับนักท่องเที่ยวจำนวนน้อย แต่มีหลากหลายประเภท หลากหลายราคา อาทิพักรมมีหลายประเภท เช่น โฮมสเตย์ เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท โรงแรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักแนวคิดของ(ทฤษฎี 5A's ของ Tourism Westem Australia (2008) เกี่ยวกับที่พัก สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายหลากหลายด้านราคาและการบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่ และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนักให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายและมีความปลอดภัยที่พักในแหล่งท่องเที่ยวเช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกะโลและเกสต์เฮาส์

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลศรีสุนทร

ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลศรีสุนทร อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต พบว่ามีเพียง 5 หมู่บ้านเท่านั้นที่สามารถประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวสรุปดัง

ตารางที่ 1 ผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลศรีสุนทร

เกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลศรีสุนทร	หมู่ที่ 2	หมู่ที่ 3	หมู่ที่ 5	หมู่ที่ 7	หมู่ที่ 8
ด้านที่ 1การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวชุมชน	3.31	3.27	3.92	3.92	3.40
ด้านที่ 2 การจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี	4.00	2.75	4.00	4.00	3.75
ด้านที่ 3 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชน	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
ด้านที่ 4 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	4.00	3.47	4.00	4.00	3.87
ด้านที่ 5 คุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.00	3.42	3.71	4.00	3.40

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนตำบลศรีสุนทรทั้ง 5 ด้านนั้น พบว่า

ด้านที่ 1 การบริหารจัดการด้านท่องเที่ยวชุมชน หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 ผลคะแนนมากที่สุด โดยหมู่ที่ 3 มีผลคะแนนน้อยที่สุด ในการพิจารณาความพร้อมด้านที่ 1 นี้ ชุมชนควรมีข้อตกลงร่วมกันและข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมภายในชุมชน อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐต้องมีนโยบายสนับสนุนเรื่องการให้ความรู้ด้านการจัดการผู้นำชุมชน และคนในชุมชน ทำให้ชุมชนจัดท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างยั่งยืน สอดคล้อง พิชุรีย์ ทองนิม(2558) ได้กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาความร่วมมือของชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืนขึ้นแก่ชุมชนอนุรักษ์ ชุมปัญญา และ ธนัสภา โจรนตระกูล (2565) ที่กล่าวว่าการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมจะสามารถนำไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนที่ยั่งยืนและก่อให้เกิดรายได้แก่คนในชุมชน

ด้านที่ 2 การจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพ หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 มีผลคะแนนมากที่สุด และหมู่ที่ 2 มีระดับคะแนนน้อยที่สุดซึ่งต้องพัฒนาด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพร้อมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้ดีขึ้น และส่งเสริมให้คนในชุมชนมีทักษะความรู้เกี่ยวกับการสร้างอาชีพรวมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้ได้มาตรฐานรับรองจากหน่วยงานเพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับนักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าสอดคล้องศิวาพร พยัคฆนันท์ และคณะ (2564) กล่าวว่า ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือด้านการสร้างการรับรู้คุณค่าของผ้าไหมทอมือเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวให้เกิดการเห็นคุณค่าของสินค้ากับราคาที่เหมาะสมจึงส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือ ตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

ด้านที่ 3 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมชุมชนมีศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยมทั้ง 5 หมู่บ้าน สอดคล้องกับกุสุมา สร้อยทอง และนาตาชา มาลาพัฒน์ (2566) กล่าวว่าชุมชนบ้านฝางแดง มีทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นเอกลักษณ์ หากภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาช่วยส่งเสริมให้คนในชุมชนรักษาวรรณธรรม และความเป็นเอกลักษณ์ของชาวบ้านจะทำให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นก้าวหน้าไปได้มากขึ้น

ด้านที่ 4 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน หมู่ที่ 2 หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 7 มีผลคะแนนมากที่สุด ตำบลศรีสุนทรเป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนควรจัดสรรพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวให้ชัดเจนและทำให้คนในชุมชนสร้างความตระหนักให้เห็นถึงการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดูแลรักษาโครงสร้างพื้นฐานให้นักท่องเที่ยวใช้อย่างสะดวก สอดคล้องกับวิณา ชุ่มบัณฑิต, อาทิตยา จารจินดา, และโสภา ผลเจริญ (2559)

ด้านที่ 5 คุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 7 มีผลคะแนนมากที่สุด โดยด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แบ่งเป็น 2 ด้าน ด้านคุณภาพสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย ทั้ง 2 ด้านนี้มุ่งเน้นด้านคุณภาพบริการ เตรียมความพร้อมเรื่องการเดินทาง ถนน ป้ายบอกทาง ป้ายสัญลักษณ์จุดต่าง ๆ ที่อันตราย การบริการของบุคลากรในชุมชน พัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้ และสามารถดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวได้ สอดคล้องกับนิสสาร ยินดีจันทร์, ภูมิพัฒน์ แก้วดาธนาวัฒนา, และสันดุสิตธี บรวิงษ์ตระกูล (2564) กล่าวว่าด้านสถานที่มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะดวกของการเดินทางท่องเที่ยว มีเครือข่ายประสานความร่วมมือในการจัดการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อองค์กร หน่วยงาน และชุมชน

1. หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์เชิงวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพมากขึ้น และสนับสนุนการนำเทคโนโลยีไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมกับชุมชน เป็นโอกาสที่ประชาชนมีช่องทางการสื่อสารข้อมูลได้รวดเร็วขึ้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2. หน่วยงานภาคเอกชน เช่น สมาคมท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการใช้บริการหรือวางแผนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว รวมไปถึงการต่อยอดงานวิจัยเพื่อพัฒนางานวิจัยเฉพาะด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่มากยิ่งขึ้น

3. ชุมชนท้องถิ่น เช่น ชุมชนที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ หรือคนในพื้นที่และชุมชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาองค์ความรู้และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกันภายในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาผลการพัฒนาคลัสเตอร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนของตำบลศรีสุนทร เมื่อมีการดำเนินการตามแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตามเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากงานวิจัย

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570)*.

กรุงเทพมหานคร : สำนักกองยุทธศาสตร์และแผนงาน.

กุสุมา สร้อยทอง และ นาดาชา มาลาพัฒน์. (2566). *การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านฝางแดงอำเภอ*

ธาตุพนม จังหวัดนครพนม. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 9(3), 343-353.

พิฑูรย์ ทองฉิม. (2558). *การจัดการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเกาะลันตา จังหวัดกระบี่* [วิทยานิพนธ์

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์]. <https://kb.psu.ac.th/psukb/pdf>

พัฒน์ มาศ วงศ์พัฒนศิริ. (2563, 2 กันยายน). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน*. Nectec.

<https://www.nectec.or.th/>

นิสากร ยินดีจันทร์, ฐริพัฒน์ แก้วธารนวัฒนา, และ สันติสิทธิ์ บริวงษ์ตระกูล. (2564). *การพัฒนาศักยภาพ*

ชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชนจันทบุรี. วารสาร

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 11(1), 28-260.

- ปณณวีร์ วิเศษสุนทรสกุล, ขวลิย์ ณ กลาง, ชมพูนุช จิตติถาวร, และ สหนนท์ ตั้งเบญจสิริกุล. (2563). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดนครราชสีมา. วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา, 10(3), 22-31.*
- เปรมฤดี ทองลา. (2562). *การศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวชุมชนหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา (น. 299-304). วิทยาลัยนครราชสีมา.*
- ปาริศ ทวีกาญจน์. (2566). *การนำนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนไปปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะเกร็ด กรณีศึกษาเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี[การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2023/TU_2023_6503011188_18146_27910.pdf*
- วิจิตรา บุญแล, เสรี วงษ์มณฑา, ขวลิย์ ณ กลาง, และ กาญจน์ภา พงศ์พนรัตน์. (2564). *การศึกษาศักยภาพองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดจันทบุรี. วารสารสมาคมกวีวิจัย, 26(1), 46-55.*
- วีณา ชุ่มบัณฑิต, อาทิตยา จารจินดา, และ โสภา ผลเจริญ. (2559). *แนวทางการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในชุมชนริมน้ำจันทบุรี ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. วารสารเซนต์จอห์น, 1(1), 268-269.*
- ศุภย์วิจิธนาการอมสิน. (2562, 4 มิถุนายน). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน. <https://www.gsbresearch.or.th>.*
- ศิรินันท์ พงษ์นิรันดร์, โอชัยญา บัวธรรม, และ ชัชชญา ยอดสุวรรณ. (2559). *แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ, 9(1), 251-254.*
- ศิวาพร พยัคฆนันท์, อัครเดช สุพรรณฝ่าย, พรณนิการ์ กงจักร, พุฒิพงษ์ รับจันทร์, อาภาพร บุญประสพ และ รุจิเรศ รุ่งสว่าง. (2564). *การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวชุมชนผ้าไหมทอมือตำบลสวาย อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. วารสารธรรมศาสตร์, 40(2), 130-156.*
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2562, 5 เมษายน). *การท่องเที่ยวโดยชุมชน. <http://www.cbt-i.or.th/>.*
- อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสภา โรจนตระกูล. (2565). *การพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. วารสารการพัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่, 7(8), 414-428.*
- อุมาพร แต่งเกลี้ยง. (2565). *แนวทางการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านเกาะกลาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่. วารสารศิลปศาสตร์ มทร.กรุงเทพ, 4(2), 48-62.*
- Tourism Western Australia. (2008). *Five A's of Tourism. <http://www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/pdfTourismLOW.pdf>*

การลงทุนทางการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรม
ของสถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Educational Investment on Higher Vocational Certificate between Agriculture and
Industry of Government Vocational Education Institutions in the Northeastern Region

พิศมัย จันทรเพ็ชร

Pisamai Chanpech

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี

E-mail: 2616000648@stou.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ดำเนินการภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์ต้นทุนการลงทุนทางการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และ (2) เปรียบเทียบผลตอบแทนการลงทุนทางการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรมของสถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรในการทำวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงของสถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19 จังหวัด จำนวน 90 แห่ง รวมทั้งสิ้น 54,697 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาในสาขาวิชาเกษตรกรรมกับวิชาอุตสาหกรรม ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 430 คนซึ่งได้จากการคำนวณตามวิธีของ Taro Yamane ณ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยแบบจำลองถดถอยด้วยวิธีโมเมนต์ทั่วไป เพื่อประมาณค่าการลงทุนและผลตอบแทนของการทางการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 19 ปี อยู่ในชั้นปีที่ 2 โดยมีแหล่งรายได้จากผู้ปกครอง มีการลงทุนทางตรงทางการศึกษาในสาขาวิชาเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 6,453.30 บาทต่อเดือน ขณะที่สาขาวิชาอุตสาหกรรมเฉลี่ยอยู่ที่ 10,432.72 บาทต่อเดือน โดยประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการเรียน และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเรียน ส่วนการลงทุนทางอ้อม การการศึกษาในสาขาวิชาเกษตรเฉลี่ยอยู่ที่ 3,109.43 บาทต่อเดือน และสาขาวิชาอุตสาหกรรมเฉลี่ยอยู่ที่ 4,697.53 บาทต่อเดือน ประกอบด้วย ค่าครองชีพในระหว่างเรียน และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งสาขาวิชาอุตสาหกรรมนั้นได้รับอิทธิพลจากการเรียนนอกภูมิลำเนาเข้ามาส่วนในการกำหนดต้นทุนทางการศึกษาร่วมด้วย และ (2) ผลตอบแทนสุทธิที่คาดว่าจะได้รับ พบว่า สาขาวิชาเกษตรมีผลตอบแทนสุทธิอยู่ที่ 17,738.79 บาทต่อเดือน ขณะที่สาขาวิชาอุตสาหกรรมมีผลตอบแทนสุทธิอยู่ที่ 19,767.82 บาทต่อเดือน ซึ่งสูงกว่าสาขาวิชาเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: การลงทุนทางการศึกษา ผลตอบแทนทางการศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษารัฐบาล